

FACTSHEET: MOESTUINGEWASONDERZOEK DORDRECHT, SLIEDRECHT, PAPENDRECHT EN MOLENLANDEN

Onderzoek uitgevoerd van juli 2021 tot augustus 2022

Waarom is het onderzoek uitgevoerd?

Het nieuwe moestuinonderzoek was nodig, omdat de hoeveelheid PFAS die iemand binnen mag krijgen om gezond te blijven fors is verlaagd. Met dit nieuwe onderzoek konden ook hele lage gehalten PFAS gemeten worden. Dat is belangrijk voor het geven van een goed advies.

Nieuwe inzichten leiden tot nieuwe adviezen

PFOA (tot 2012) en GenX (sinds 2012) zijn uitgestoten door Chemours/DuPont en in de omgeving terecht gekomen. En dus ook in moestuinen. PFOA en GenX behoren tot de groep PFAS. Uit nieuwe inzichten blijken PFAS al bij lagere concentraties schadelijke effecten te kunnen hebben.

Dat heeft ook geleid tot een aangescherpt advies voor eten uit (moes)tuinen in de omgeving van Chemours/DuPont. In juni 2021 adviseerde het RIVM om binnen 1 kilometer van de fabrieksschoorstenen van Chemours niet uit eigen moestuin te eten. Voor moestuinen verder weg kon het RIVM op basis van de beschikbare gegevens nog geen nieuw advies geven. Daarvoor was nieuw onderzoek nodig. Tot het onderzoek is afgerond adviseert de GGD uit voorzorg om 1 tot 4 kilometer van de fabriek het eten uit eigen tuin te matigen: niet te vaak, niet teveel.

Hoeveel moestuinen zijn onderzocht?

Uit 22 tuinen zijn monsters genomen van groenten en fruit. 20 tuinen in de gemeenten Dordrecht, Sliedrecht, Papendrecht en Molenlanden en 2 tuinen in de gemeente Hoeksche Waard.

De twee tuinen in de Hoeksche Waard liggen ver van de fabriek en niet in de windrichting. Daarom zijn deze tuinen als vergelijking gebruikt. Ook wel referentietuin genoemd. De uitstoot vanuit de fabriek in Dordrecht heeft geen invloed en we gaan er daarom van uit, dat deze tuin ongeveer dezelfde hoeveelheid PFAS bevat als alle tuinen in het hele gebied.

Welke groenten en fruit zijn onderzocht?

Van alle soorten groenten (blad-, bol-, knol-, kool-, stengel-, vruchtgroenten en peulvruchten) en fruit (appel, peer, aardbei, druif en pruim) zijn monsters genomen. Daarmee hebben we een goed totaaloverzicht over alle soorten gewassen.

Hoe ging het onderzoek in zijn werk?

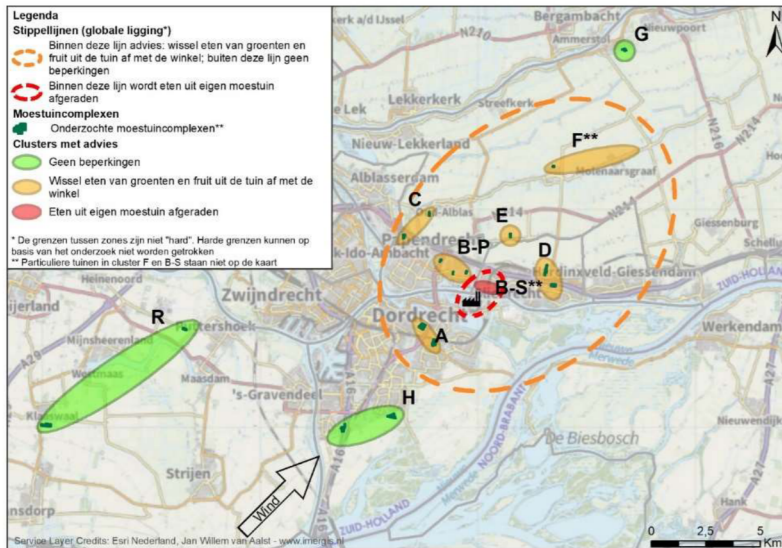
Het laboratorium van de Wageningen Food Safety and Research (WFSR) heeft de hoeveelheid PFOA, GenX, en 16 andere PFAS-stoffen gemeten in de monsters.

Het RIVM heeft de metingen van WFSR omgerekend naar de hoeveelheid PFAS die mensen binnen kunnen krijgen als zij het hele jaar groenten en fruit uit de moestuin eten. Het RIVM gebruikt daarvoor onder andere de voedselconsumptiepeiling van het voedingscentrum. Die geeft aan hoeveel van een bepaalde groente of fruit de Nederlander gemiddeld eet.

Welk advies geeft het RIVM naar aanleiding van de berekening?

De meeste moestuineneigenaren kunnen groenten en fruit blijven eten, zoals ze gewend zijn. De gehalten aan PFAS zijn in de meeste tuinen laag, waardoor er maar weinig in het groenten en fruit terecht komt. Het eten uit de eigen tuin kan het hele jaar door.

Helaas is dit niet overal het geval. Bij enkele moestuinen in gemeente Sliedrecht bevatten de tuinen teveel PFAS. Het RIVM adviseert daar om helemaal geen groenten en fruit uit de tuin te eten. In een gebied eromheen zijn de gehalten PFAS ook hoger, maar blijven de gehalten wel onder de gezondheidsdeskundige waarde (de norm). Dit betekent dat u daar gewoon uit de tuin kunt blijven eten. Wel is het advies om dit niet hele jaar door alleen maar te doen. Wissel ook af en toe af door het eten van groenten en fruit uit de supermarkt.

Adviezen in kaart

Op de kaart staan de gebieden waar onderzoek is gedaan. Met de kleuren groen, oranje en rood staat aangegeven welk advies geldt voor de moestuineigenaren.

- **Rood** (binnen de rode stippellijn): eet geen groenten en fruit uit de tuin. Dit geldt ook voor de kas.
- **Oranje** (binnen de oranje stippellijn en buiten de rode stippellijn): u kunt groenten en fruit uit de tuin eten, maar wissel dit af met groenten en fruit uit de winkel.
- **Groen** (buiten de rode – en oranje stippellijn): u kunt groenten en fruit uit de tuin eten.

Welk advies krijgen inwoners en gebruikers van niet-onderzochte moestuinen in de omgeving van de clusters?

Het onderzoek is alleen uitgevoerd in een aantal moestuinen. We gaan er vanuit, dat (moes)tuinen in de omgeving van de onderzochte tuinen dezelfde concentratie PFAS bevatten. Inwoners kunnen daarom hetzelfde kaartje als hierboven aanhouden.

In welk gebied een tuin ligt is niet exact aan te geven. Daarom zijn in het kaartje *bij benadering* de grenzen aangegeven. Als inwoners zeker willen zijn, is het advies om te telen in bakken met grond uit de winkel. Voor inwoners die twijfelen in welk gebied zij wonen, raden gemeenten aan om uit te gaan van het strengste advies.

Wat is het vervolg op dit onderzoek?

In Nederland wordt doorlopend onderzoek gedaan over het vraagstuk van PFAS. Het RIVM rapporteert daarover, alle rapporten zijn te vinden op de website rivm.nl/pfas. Op dit moment loopt er nog de volgende onderzoek nog in opdracht van de gemeenten:

grond en (irrigatie)water. Ingenieursbureau Arcadis heeft in de moestuinen uit het onderzoek ook monsters genomen van grond en water uit de sloot, regentonnen en grondwater. Deze zijn ook geanalyseerd op PFAS. Als dit onderzoek is afgerond kan er een advies geven worden over het gebruik van de moestuin. We verwachten dit onderzoek ongeveer in oktober.

Meer vragen?

Kijk op www.dordrecht.nl/chemours voor meer informatie. Hier vindt u ook veelgestelde vragen en antwoorden. U kunt de vraag ook stellen aan de projectleider, Karin van den Akker van de gemeente Dordrecht via emailadres cem.van.den.akker@dordrecht.nl.

Heeft u vragen over uw gezondheid en PFAS? Daarover vindt u meer informatie op de website van de GGD Zuid-Holland Zuid (ggdzhz.nl). Of neem contact op met de GGD Zuid-Holland Zuid via 078 - 770 8500 of via mmk@ggdzhz.nl.